

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Україна, на жаль, так і не зайняла належного місця у світовому інноваційному процесі, залишаючись країною, де розвинуті наука і техніка, але при цьому надто повільно впроваджуються в господарство наукові відкриття й технічні винаходи (як власні, так і запозичені).

Основною причиною гальмування переходу до інноваційного типу розвитку української економіки є відсутність у вітчизняних підприємств чітко вираженого спрямування власного бізнесу інноваційним шляхом розвитку, відображеного у відповідній стратегії.

Результати сучасних наукових досліджень та практика довели, що підприємства, які не мають чіткого бачення свого розвитку у майбутньому, не є конкурентоспроможними та сильними навіть у найближчій перспективі.

Особливо важливою у цьому контексті є проблема розробки інноваційної стратегії для малих та середніх підприємств, оскільки при застосуванні неправильних підходів до обрання інноваційних проектів підприємство не лише понесе збитки, а й ставить під загрозу безперервність своєї діяльності.

На сучасному етапі економічного розвитку лише завдяки ефективному використанню інтелектуальних ресурсів, впровадженню сучасних наукоємних технологій, розробці високоякісних нових продуктів та постійним впровадженням інновацій, підприємства можуть отримати конкурентну перевагу на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Тому перед кожним підприємством виникає проблема формування власної стратегії управління інноваціями та розвитком, яка повинна ґрунтуватися на сформульованих концептуальних положеннях для забезпечення систематичного формування інноваційних стратегій, створення умов для управління інноваціями та формування ефективних інструментів її реалізації.

Теорія стратегічного управління базується на загальних методологічних підходах до управління як системному, процесному, організаційному, ресурсному та інших.

Ефективність стратегічного управління залежить від базового напрямку, а саме – зростання, розширення, захист або розвиток.

Оскільки, розвиток в організації має багатогранний характер, а саме економічний розвиток, інноваційний розвиток, розвиток окремих складових, які мають безпосередній вплив на перші два типи розвитку, то доцільно буде розглядати питання стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства саме з позиції системного підходу.

Важливо саме управляти інноваційним розвитком підприємства, для чого необхідно сформувати концепцію стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства.

Концепція стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства буде полягати у наступному:

- розкрити сутність і зміст таких категорій як стратегічне управління, стратегія інноваційного розвитку підприємства, інновація підприємства, інноваційний розвиток підприємства;

- визначити об'єкт та предмет наукових досліджень у сфері стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства;

- на підставі сутнісного змісту зазначених категорій визначити можливі напрями інноваційного розвитку підприємства;

- встановити взаємозв'язок напрямів інноваційного розвитку підприємства із складовими інтелектуального капіталу підприємства;

- визначити принципи стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства;

- розробити систему стратегій інноваційного розвитку підприємства з урахуванням напрямків інноваційного розвитку та їх взаємозв'язку із складовими інтелектуального капіталу підприємства;

- обґрунтувати систему оціночних показників та індикаторів інноваційного розвитку підприємства;

- розробити ефективний організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком підприємства.

Отже, результатом інноваційного розвитку підприємства будуть постійні прогресивні зміни його якісного стану, а яким буде процес інноватизації: революційний або еволюційний – залежатиме від обраного інноваційного напрямку, дієздатної стратегії інноваційного розвитку та рівня співвідношення власних та залучених інтелектуальних ресурсів та людського інтелектуального капіталу підприємства.

Розумне поєднання напрямів інноваційного розвитку із складовими інтелектуального капіталу підприємства забезпечить отримання доходу в процесі його економічного розвитку.

Об'єктом дослідження у сфері управління стратегією розвитку інноваційної діяльності підприємства може бути процес управління інноваціями всього підприємства, окремого виробництва або окремих функціональних підсистем.

Напрямок розвитку інновацій або поєднання напрямків кожного конкретного підприємства буде залежати від різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів, а також від типу економічного розвитку.

При визначенні сутності категорії «інновація» необхідно розмежовувати дану категорію із загальнотеоретичних та предметно-прикладних позицій. «Інновація підприємства» представляє собою ефективний інструмент економічного розвитку підприємства в умовах глобалізації на основі введення нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги), процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в його діяльності, який базується на ефективному використанні як власних інтелектуальних ресурсів й людського інтелектуального капіталу так і залучених, з метою підвищення економічної ефективності й отриманні конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Таке визначення інновації підприємства має певні переваги, оскільки системно розкриває зміст цієї категорії і ґрунтовно відображає її характерні риси [2].

Виходячи із сутності та змісту категорії «інновація підприємства» можна сформулювати основні напрями інноваційного розвитку підприємства:

- продуктової, спрямований на розробку й/або впровадження нового продукту (товару, послуги) або суттєвого вдосконалення існуючого;

- організаційний, спрямований на розробку й/або впровадження нового організаційного методу або значного вдосконалення існуючого;

- технологічний, спрямований на розробку й/або впровадження нового процесу (технології) або значного вдосконалення існуючого;

- ринковий, спрямований на розробку й/або впровадження нових методів маркетингу;

- ресурсний, спрямований на ефективне використання власних інтелектуальних ресурсів й людського інтелектуального капіталу й/або залучених.

Результатами реалізації інноваційних стратегій на підприємствах мають стати їх високі науково-технічні досягнення, зростання ефективності виробництва, а отже і бізнесу, якісно кращі ресурсозбереження та екологізація діяльності.

Підтвердженням ролі розробки та впровадження інноваційних стратегій на підприємствах щодо забезпечення їх конкурентоспроможності та прибутковості є те, що в більшості країн стимулюють не лише науково-технічний прогрес як такий, але і високий рівень інноваційного сприйняття, насамперед у промисловості, через запровадження стратегічного менеджменту і, зокрема, планування.

Дослідження зарубіжних економістів переконливо свідчать, що зростання ВВП в основному пов'язане не з капітальними вкладеннями, а з технологічними нововведеннями, сприйнятливістю до інновацій підприємств і економіки в цілому.

Цьому, власне, повинні слугувати розроблені та реалізовані на підприємствах інноваційні стратегії, які і визначають логіку загальної (корпоративної, портфельної) і бізнес-поведінки підприємства на основі інновацій.

Обґрунтування напрямів і втілення системи інновацій на підприємстві з метою забезпечення його конкурентоспроможності повинні відбуватися через певний стратегічний набір (портфель), в якому, на відміну від його класичного варіанта, стратегії інновацій належить особлива роль надстратегії з власним стратегічним набором [1].

Отже, інноваційна стратегія – це суперстратегія (надстратегія), яка визначає зміст усіх інших стратегій підприємства. Вона має орієнтуватися на передбачення глобальних змін в економічній ситуації на підприємстві та навколо нього, а також стосуватися прийняття рішень, спрямованих на зміцнення ринкових позицій і стабільний розвиток підприємства за рахунок інновацій.

Ця стратегія має задати вектор і запропонувати режим, за якого нововведення стають неодмінною складовою управління всіма структурними підрозділами підприємства (від загальнокорпоративного до окремих бізнес-одиноць та їх функціональних і операційних підрозділів з організації конкретних бізнес-процесів).

Суперстратегія визначатиме логіку бізнес-поведінки підприємства на основі інновацій і тому відіграватиме роль важливого чинника конкурентоспроможності та успішності будь-якої комерційної організації на світовому ринку, особливо в умовах глобалізації.

Саме суперстратегія як система субстратегій для всіх рівнів стратегічного набору підприємства, орієнтованих на інноваційний розвиток підприємницької організації, задоволення потреб її клієнтів і, можливо, не клієнтів (що також є інновацією бізнесу підприємства, яку можна визначити як стратегію виходу підприємства на новий ринок з новим продуктом), призначена для вирішення проблемних ситуацій, які виникають на підприємстві під час управління змінами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: підруч. Львів: Новий Світ – 2000, 2009.

2. Турило А. М. Корнух О. В. Інтелектуальний капітал – основа інноватизації, ефективності і корпоративної стратегії підприємства». ДВНЗ «Криворізький національний університет». Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012.

3. Кравченко О. О. Інноваційний розвиток та структурні зміни в економіці: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки». Київ, 2011.